

Zaterdag 10 maart 1917 – ochtendeditie

Een interview met Baron Beyens.

Havre, 9 maart. De Duitsers blijven met zogenaamde geheime documenten in de weer. Wij hebben in verband daarmee aan baron Beyens, minister van binnenlandse zaken, gevraagd, wat men daarvan heeft te denken. Ziehier wat hij zegde.

Nu het vredesvoorstel schipbreuk heeft geleden, begint Duitsland weer stelselmatig en verwoed af te geven op de politieke eer van België. Het komt weer aan met de spitsvondigheden van 1914 en 1915, die sindsdien zijn weerlegd.

De Norddeutsche Allgemeine Zeitung bevat in een bijvoegsel van 20 februari zogenaamd nieuwe Belgische documenten als vervolg op de onthullingen van oktober en november 1914. Ze moesten aantonen, dat België metterdaad ten opzichte van zijn onzijdigheidsverplichtingen in gebreke is gebleven door na 1906 een geheime overeenkomst met Engeland tegen Duitsland aan te gaan.

In tegenstelling met de beweringen van het Berlijnse blad is deze stelling niet tegen een onderzoek bestand. Het betreft nog steeds de gesprekken ("conversations") in 1906 tussen twee hoofdofficieren, een Engelse en een Belgische, gevoerd en die in de Norddeutsche door tekstvervalsing zijn vervormd tot overeenkomsten ("conventions"). De zogenaamd nieuwe bescheiden, die 28 maanden na de openbaarmaking van generaal Ducarne's rapport van 10 april 1906 zijn wereldkundig gemaakt, hebben niets van een onthulling.

Het zijn twee Engelse staten. De eerste geeft de samenstelling aan van de troepen, die in Frankrijk zouden worden ontscheept voor het geval Engeland aan de oorlog zou meedoen. De tweede duidt de dag van de landing aan. Bovendien waren er twee Belgische staten bij

afgedrukt met vermelding van de tijden voor het vervoer van de genoemde troepen in België.

Deze vier bescheiden zijn bijlagen bij het verslag van Ducarne, dat in november 1914 is gepubliceerd. Sedert langer dan twee jaar zijn het bestaan en de aard daarvan bekend. Deze stukken, die men voor nieuwe uitgeeft, moesten de Duitsers in handen vallen tegelijk met het rapport, dat verslag doet van de besprekingen, die in 1906 werden gehouden en ingegeven door vrees voor een oorlog tussen Duitsland en Frankrijk. Deze vrees was in die tijd zeer ernstig wegens uitgebreide militaire voorbereidselen van de Duitsers en het verschijnen van militaire geschriften, die de waarschijnlijkheid aan het licht brachten van een omtrekkende beweging van het Duitse leger door België. Om deze redenen waren de staven van het Engelse en het Belgische leger beducht voor een plotseling offensief van het Duitse leger door België. De besprekingen tussen Ducarne en Barnardiston hadden de bestudering van de technische maatregelen ten doel, die hun chefs zouden worden voorgelegd, maar alleen voor het geval Duitsland de onzijdigheid van België zou schenden. Dit blijkt uit Ducarne's eigen woorden op de minuut van het rapport, die Duitsland in de vertaling probeerde te verdonkeremanen. De twee betrokken officieren waren niet bevoegd om een overeenkomst tussen de staten aan te gaan en waren zich dat bewust. Daarvan getuigt het rapport van de Belgische generaal eveneens. Het ministerie van buitenlandse zaken in België had geen gelegenheid zich met die besprekingen in te laten. Later is het daarvan verwittigd. Het wilde, dat daaraan geen gevolg zou worden gegeven noch dat ze enige uitwerking zouden hebben.

Zes jaar nadien neemt een andere Britse attaché, luitenant-kolonel Bridges, een gelijksoortig initiatief. Het ministerie van buitenlandse zaken deed het departement van buitenlandse zaken te Londen toen enige van zijn bedenkingen kennen en lokte in april 1913 een officiële

verklaring uit, waarin een en ander verloochend werd en die in het tweede Belgische grijsboek opgenomen is.

Het doel, dat Duitsland daarmee in de grond van de zaak najaagt, is het voorbereiden van de openbare mening op vredesvoorwaarden, die aan België niets dan een hersenschimmige onafhankelijkheid zouden laten.

Volgens de leer van het volkenrecht zou de Belgische regering volkomen in haar recht zijn, indien het een schikking zou treffen met een der staten, die de onzijdigheid hebben gewaarborgd, ter verdediging van de onafhankelijkheid en neutraliteit, als ze die bedreigd meende. Ze heeft van dit recht nooit gebruik willen maken, ten pijnlijkste er op bedacht om dezelfde houding als van oudsher aan te nemen tegenover alle garanten. Dat de besprekingen tussen Barnardiston en Ducarne geen enkel feitelijk gevolg hadden, blijkt daaruit, dat geen Engelse troepen het aangevallen België tijdig zijn komen verdedigen. Dat beide staten niet tot een militaire overeenkomst waren geraakt, toont Duitsland zelf zonneklaar aan met een plaats in het rapport van baron Greindl van 23 december 1911, dat onlangs met besnoeiingen is weergegeven en dat de Norddeutsche van 20 februari II. nog aanhaalt. Overigens verliest dit blad uit het oog, dat, wat het vroeger de wereld heeft ingestuurd, de laatste mededelingen tegenspreekt. Inderdaad is het er op uit om door een beroep te doen op Belgische diplomaten, aan de onzijdigen te bewijzen, dat terwijl de drievoudige entente een aanvalsoorlog tegen Duitsland voorbereidde, de Belgische diplomatie van 1905 tot 1914 Frankrijk en Engeland voorstelde als veel erger dan Duitsland. Uit het oogpunt van de handhaving van de vrede hadden de Duitsers uit de Belgische archieven die rapporten gekozen, die in hun kraam te pas kwamen met het oog op hun stelling. Nu deze publicatie is komen bevestigen, dat er geen verdrag of overeenkomst bestaat, die België aan Engeland of Frankrijk bindt, is Duitsland door de logica van

de verkeerde veronderstellingen zelf gedoemd om telkens weer in tegenstellingen te verwijlen.

Duitsland moest de laatste zijn om tegen België het te gunstig oordeel uit te spelen, dat door Belgen over de politiek van Duitsland uitgebracht werd. In elk geval koestert na 2 augustus 1914 geen enkele Belg meer dergelijke zinsbegoochelingen.

België heeft, zich zijn plichten indachtig, toen de oorlog op handen bleek, zorg gedragen om de rijken, die zich te zijnen aanzien borg hadden gesteld, te verwittigen van zijn onwrikbaar besluit om alle internationale verplichtingen na te komen, die de verdragen van 1839 het hebben opgelegd. Frankrijk deelde toen uit eigen beweging te Brussel mede, de onzijdigheid van België te zullen ontzien, tenzij het verplicht zou zijn om voor zijn zelfverdediging op te komen, doordat een andere mogendheid op die neutraliteit inbreuk zou maken. Engeland maakte diezelfde dag te Parijs, Berlijn en Brussel zijn innige wens bekend, dat de Belgische onzijdigheid ongerept mocht blijven. Duitsland alleen bewaarde, na nog de tweede augustus door België met aandrang te zijn ondervraagd, het meest verontrustende zwijgen en onttrok zich aan de dringende vragen, die het werden gesteld. Dit op de lange baan schuiven verraadt, dat er opzet in het spel was. Reeds was Duitsland besloten tot de "aanranding van de bepalingen van het volkenrecht", zoals de rijkskanselier op 4 augustus daaropvolgend voor de Rijksdag moest bekennen, zomede tot "het onrecht" terwijl hij herstel daarvoor toezegde, als het militaire doel zou zijn verwezenlijkt.

Geen van de lasterlijke aantijgingen van politieke aard, later door Bethmann Hollweg en de officieuze pers tegen het onschuldige België uitgebracht, heeft de goede trouw bij het opstellen van het relaas nopens deze onbetwistbare feiten kunnen teniet doen. De geschiedenis zal oordelen. De mannen, die toenmaals de eer hadden,

de regering van België uit te maken, kunnen het vol rustig vertrouwen afwachten, aldus besloot baron Beyens.

Men meldt ons uit Maastricht:

De Belgische grens te Vroenhoven is tijdelijk geheel gesloten (naar men vermoedt wegens troepenvervoer). Zelfs het brood voor België werd daar gisteren teruggestuurd.

Lord Northcliffe, van de Times, heeft onlangs in een redevoering verklaard dat hij voor zich er niet aan twijfelde, of de Verenigde Staten zullen met Duitsland in oorlog komen. De Duitsers zullen zichzelf met de Verenigde Staten “in oorlog blunderen”.

Is het zover, dan zou hij, Northcliffe, graag zien, dat de Verenigde Staten zich met een bepaald onderdeel van de oorlog, bv. de bevrijding van België, of iets anders zouden belasten.

Dat is wel een zonderlinge uitlating van Northcliffe. Juist om België te bevrijden – en nergens anders om – had Engeland immers aan Duitsland de oorlog verklaard. En nu zouden de Amerikanen het moeten gaan doen!

Uit de Vlaamse Beweging.

Naar aanleiding van het ingezonden stukje van de heer Leo Meert, waarin deze schrijver onze medewerker voor de voeten werpt, onjuist te hebben geciteerd uit Ons Land, schrijft onze medewerker ons, dat juist hij de door hem aangehaalde woorden letterlijk had overgenomen uit een artikel van professor Kernkamp in de Amsterdammer van 16 september. Waaruit blijkt, dat men met citaten uit de tweede hand voorzichtig moet zijn, zelfs als is die hand er een van een professor.

Wij hebben dezer dagen reeds iets medegedeeld uit het interview, waarin Frans van Cauwelaert zijn mening te kennen gegeven heeft over de reis naar Berlijn van de “Raad van Vlaanderen” en de toezegging van von Bethmann Hollweg omtrent invoering van bestuurlijke scheiding in België. In zijn weekblad Vrij België komt van Cauwelaert terug op het bezoek van de “raad” bij de rijkskanselier in een artikel waarin hij o.m. het volgende zegt:

Wij hebben steeds gewaarschuwd in “Vrij België” tegen het lichtvaardig geloof alsof de Duitse regering, wanneer zij liet verstaan dat zij op geen inlijving van België gesteld was, daarmee ook bedoelde, dat zij ons zou willen hersteld zien in onze volledige onafhankelijkheid. Altijd heeft de Duitse regering de mogelijkheid opengelaten om bij voldoende geluk met de wapenen, België in zijn bedwang te houden en er zijn vele aanwijzingen dat zij in de loop van deze winter meer en meer onder de invloed is gekomen van het al-Duitse drijven. En dat is het teken waarin men de bemoeiingen van Duitsland met onze Vlaamse taalbeweging moet plaatsen, wil men ze juist beoordelen. De Duitse belangstelling van de wolf voor het schaap, dat hij wil lokken onder zijn tanden.

De “Deutsche Tageszeitung” schrijft het overigens uitdrukkelijk: “Een vrije ontwikkeling van het Vlaamse volk en van de Vlaamse cultuur, ook nadat de vrede gesloten is, is slechts denkbaar onder Duitse bescherming, onder een regering, die op precies hetzelfde standpunt staat en blijft staan”. En de “Kölnische Volkszeitung”, het hoofdorgaan van het nu zo invloedrijke Centrum besluit haar beschouwingen over het onderhavig geval met de verzekering, “dat de verhouding van België tot Duitsland in een of andere vorm een van Duitsland afhankelijke verhouding zal worden”. Een dergelijke verhouding betekent echter voor ons Vlamingen, nog groter verlies dan voor de Franssprekende Walen, want met onze staatkundige vrijheid verliezen we tevens ieder uitzicht op een grootse heropleving

en op een blijvende handhaving van onze Nederlandse beschaving en geaardheid.

Voor deze ellendige doeleinden nu is de medewerking van de Raad van Vlaanderen en zijn handlangers beloofd en aangenomen en voor dit rampzalig werk zou men onze Vlaamse Beweging willen uitbuiten. Wij hebben de gevaren van het activisme en zijn logische uitlopers in de Duitse politiek van den beginne af duidelijk in het licht gesteld. Wij hebben in het bijzonder in verband met het vraagstuk der bestuurlijke scheiding aangetoond, hoe verderfelijk het was voor onze toekomst om dit vraagstuk te stellen in verband met de oorlog en met het oog op het vredesverdrag, daar men aldus de wegen baande voor de Duitse overheersing in Vlaanderen, en de ondergang van al wat ons lief en heilig is voorbereidde. Wij zijn nochtans steeds zeer omzichtig geweest om geen lichtvaardige beschuldigingen uit te brengen tegenover de personen, welke zich tot de zo gevaarlijke samenwerking met de Duitsers op Vlaams terrein, voor bepaalde hervormingen lieten vinden. Wij blijven nog overtuigd, dat sommigen, waarvan het ons bijzonder bedroefd heeft, ze te zien terecht komen in het kamp der activisten, te goeder trouw hebben gehandeld en het slachtoffer zijn geworden van misleiding of overprikkeling. Maar tegenover de daad gesteld door de leden van de Raad van Vlaanderen – wie deze ook mogen zijn, en tegenover hun gezanten naar Berlijn – is geen vergoelijking mogelijk.

Zaterdag 10 maart 1917 – avondeditie

Uit Antwerpen.

Onze correspondent Emanuel de Bom te Antwerpen schrijft ons op 7 maart:

De Antwerpse afdeling van Volksopbeuring heeft gedurende de maand februari 684 pakjes met levensmiddelen voor Belgische krijgsgevangenen, ter waarde van 5233,20 frank, op het kantoor (Katelijnevest 2) besteld. Buitendien werden 30 eigengemaakte, op het kantoor afgeleverde pakjes verzonden. Vanwege de zeer talrijke Kerstmis- en Nieuwjaarsverzendingen, en ook door de in Holland ingetreden beperkte uitvoertoelatingen, heeft de dienst der pakketten over het kantoor in Den Haag een gevoelige vertraging ondergaan, zodat het nodig geacht werd, deze dienst voor een korte tijd stop te zetten, dit om alle achterstal in te perken. Over een paar weken zal op deze wijze de pakkettendienst weer zijn vroegere en zeer gewaardeerde voordelen terugwinnen.

Er werden 1519 inlichtingen verstrekt en een 30-tal brieven geschreven voor ongeletterden. Door medestanders werden 38 geschenken aan boeken gedaan, waar steeds dringend om gevraagd wordt door onze jongens.

Met steun van volksopbeuring werd door de afdeling Volksontwikkeling een reeks lessen ingericht.

Aan 29 huisgezinnen werd stille hulp verleend. In verschillende verenigingen werd gecollecteerd, wat bescheiden bedragen opbracht. Prentbriefkaarten, en vooral lucifers tegen 40 centiemen (elders 75 centiemen) vonden veel aftrek.

De volksvertegenwoordigers L. Augusteyns en A. Henderickx zetelen iedere dag van 5 tot 6 (torenuur) om klachten over het wegvoeren van werklozen op te nemen. Ze slaagden er reeds in enige honderden medeburgers los te krijgen. De teruggekeerden worden gesteund, dank zij een toelage van 500 F, gestort door het Werk der Aardappelschil.

Van onze correspondent Emanuel de Bom te Antwerpen, op 6 maart:

Het Nationaal Comité voor Hulp en Voeding, Provinciale afdeling van Antwerpen, heeft gisteren zijn jaarlijkse vergadering gehouden.

Uit het verslag van de voorzitter blijkt, dat alleen in de provincie Antwerpen, sedert het begin van de oorlog, door de zorgen van het comité ruim 90 miljoen frank aan hulp werd uitgedeeld, en voor ruim 150 miljoen frank eetwaren ingevoerd en ter beschikking van de bevolking gesteld. Bovendien beheert het Provinciaal Comité van Antwerpen voor de Commission for Relief een vloot van ongeveer 500 lichters en binnenschepen, die het vervoer doen voor het grootste gedeelte van het land. Het werk der volkssoep heeft door de heersende nood een reusachtige uitbreiding genomen. In de stad Antwerpen werden in de eerste maanden van de oorlog ongeveer 30.000 porties soep daags verstrekt; nu is het getal verdrievoudigd en geklommen tot 90.000, en het stijgt nog. In de provincie gaat ruim een derde van de bevolking naar de volkssoep.

Aangaande de bevoorrading van het land, waarover men zich zeer ongerust maakt onder het volk, werd medegedeeld, dat in de maand februari, in plaats van 23 in Rotterdam verwachte schepen, er slechts 2 waren binnengekomen, vanwege de verscherpte duikbootoorlog; daarom was een verlaging van het broodrantsoen tot 300 gram per dag onvermijdelijk geworden; wat, bij gemis van aardappelen, vlees en bijna ieder ander voedsel, door de bevolking zeer pijnlijk wordt gevoeld. Voortaan zal dit rantsoen op 330 gram gebracht worden, met de tarwe te builen op 90 %. Een rantsoen van 200 gram rijst per hoofd zal ook worden beschikbaar gesteld voor de maand maart.

Als een goed nieuws kon worden gemeld, dat de eerste schepen sedert lange weken, met ongeveer 40.000 ton tarwe, de Amerikaanse

haven hadden verlaten, en ten dele einde maart in Rotterdam verwacht worden.

De hoop werd uitgedrukt, dat de ongeveer 85.000 ton, die in Engeland liggen, vrijgeleide zouden verkrijgen. Het achterblijven van de voorraad zou een ramp zijn voor onze bevolking. Er wordt hier in deze dagen erg door de kleine mensen geleden. Om in de noodtoestand te voorzien neemt het stadsbestuur energieke maatregelen, rekwireert bonen en erwten, kolen en wat dies meer nog in de handel voorhanden is. Maar veel is het niet en tenslotte is de invoer onontbeerlijk.

Tenslotte zij hier medegedeeld, dat, door de zorgen van het comité, Waalse en Franse kinderen uit kastelen rond Antwerpen werden onderdak gebracht.

De Toorts bevat, naar aanleiding van de door de Duitse rijkskanselier aan vertegenwoordigers van de Raad van Vlaanderen toegezegde bestuurlijke scheiding in België, een artikel: "Voor Vlaamse autonomie" geheten, waaraan wij het volgende ontlenen. Vooreerst het begin:

Twee en een half jaar lang heeft nu Vlaanderen, dat voor België's zaak zulke zware offers bracht aan goed en bloed en levens, niet opgehouden te Havre aan te dringen op recht en eerherstel voor het eigen Vlaamse volk. Het heeft niet mogen baten. Tot in hoogste instantie klonk het onverschillige antwoord: Vecht, en zwijg!

Doch zolang gaat de kruik te water tot zij eens gebroken wordt. De Haverse staatslieden, zichzelf wellicht misleidend, na 85 jaar gedweë onderdanigheid van de Vlamingen, hebben zich niet het offer kunnen getroosten van hun persoonlijke trots of verwaandheid. Thans heeft het beste deel van het Vlaamse volk zich onherroepelijk

van hen afgekeerd, om zich te wenden tot andere machtigen, die meer oor hebben voor hun eisen dan voor die van hun volk.

Verder wordt in het artikel gezegd:

Dat de Vlaamse strijd in het vervolg zal worden gestreden op een geheel nieuw terrein, met nieuwe middelen, met nieuwe hulp, met nieuwe kracht, heeft de Belgische regering in de eerste plaats aan zichzelf te wijten, aan haar onverschilligheid voor al wat Vlaams was, aan haar vijandschap tegen al wat flamingant kon heten, en niet het minst aan de roekeloosheid van haar entente-politiek, die wij Vlamingen slechts aan haar Fransgezindheid kunnen toeschrijven.

Niet aan ons kan het worden geweten dat thans de rechtvaardige maatregelen waardoor Vlaanderen in zijn recht wordt hersteld met behulp van een vreemde regering moeten worden voltrokken. De schuld daarvan valt terug op de centraliserende, anti-Vlaamse traditie van de Belgische regeringen, zo onverzoenlijk voortgezet door de heren van Havre. Maar wij willen, met volle bewustzijn, en trotse moed, mede de verantwoordelijkheid dragen voor al wat om Vlaanderens wil moet worden gedaan.

De moeilijkheden van het verkeer die verstandhouding en overleg bijna onmogelijk maken, beletten ons reeds thans een oordeel te vellen over alles wat te Berlijn is gebeurd. Dit echter kunnen wij al onmiddellijk zeggen: wij verheugen er ons in dat nu eindelijk de wereld gesteld is voor een daad van Vlaanderen.

Voorlopig kan het kabaal, dat reeds bij de eerste stap in het hele Ententekamp is opgegaan, ons vrijwel onverschillig laten. Wij zouden haast zeggen: die grote ontroering van de vijand is het beste bewijs dat thans de zaak op de juiste manier wordt aangepakt. Toch mag het ons verwonderen, dat in zekere Hollandse pers de anti-Nederlandse

geest zo onverholen huis kan houden, en daar met zoveel heftigheid tegen elke Vlaamse daad wordt gestreden.

... Vooruit zullen wij gaan en blijven gaan tot het uiterste, dat is: tot Vlaanderen vrij zal zijn en autonoom. We zijn het beu gebruikt te worden als “une marche de l’est” en gedurig te horen herhalen, dat ons land “un petit coin de la France” is. Wij willen Vlaanderen Vlaams, en, zoals de Mare-Limnander het een halve eeuw geleden reeds zegde in volle Belgisch Parlement, dat willen wij met België, indien België het ook wil, en anders zonder België. Wij hebben altijd op het standpunt gestaan van: zelfregerend Vlaanderen in hersteld België. Daar staan wij nog op. Wij zijn niet als die Polen die zweren dat hun volk buiten Rusland niet kan leven; om een dergelijke rol te spelen heeft ook onze regering haar knechten, maar wij zijn het niet. En indien Havre, waar het stijfkoppig bleef volharden in zijn anti-Vlaamse politiek en bleef weigeren om, zij het ook maar één woord van geruststelling te spreken, gerekend heeft op vrees of aarzeling van onze kant, om ons onze Vlaamse plicht te doen vergeten, dan heeft Havre zich misrekend.

De Toorts meldt:

De Raad van Vlaanderen heeft voor zetel het Paleis der Academie in de Hertogelijke Straat te Brussel. In datzelfde gebouw woonde eens de Prins van Oranje en werd Koning Willem III geboren.

Twee voorzitters hebben de leiding der werkzaamheden van de Raad. Verder zijn de 30 leden ingedeeld in verschillende commissies, die overeenkomen met de tien Belgische ministeries van voor de oorlog.

Naar De Toorts van bevoegde zijde verneemt, heeft prof. dr. Boeken de benoeming van gewoon hoogleraar in de mineralogie aan de Vlaamse universiteit te Gent aanvaard.

Het gerucht doet in zekere kringen de ronde als zou weldra de prins van Lonyay, gemaal van prinses Stephanie van België, de tweede dochter van Leopold II, naar Vlaanderen gaan en aldaar een hoog ambt te bekleden.

Men zal zich herinneren, dat hij voor enkele weken deel uitmaakte van de Oostenrijks-Hongaarse afvaardiging die de troonsbestijging van keizer Karel I officieel te Berlijn ging aankondigen.

De prins en de prinses van Lonyay leefden sedert jaren met het Belgische hof in onmin. Men zal zich ook de processen herinneren, die zij tegen de Belgische staat voerden. Prinses Stephanie was er niet minder sympathiek om aan de bevolking van Vlaanderen en Walenland; de behandeling die haar vanwege Leopold II omwille van haar huwelijk ten dele was gevallen, droeg daar veel toe bij.

Nederland en Vlaanderen (ingezonden stuk).

Ons publiek wordt zo overstelpt met mededelingen, aanvallen, opinies en tegenweer ten aanzien van de Vlaamse zaak; het wordt ook zo toegelinkt door een ijverige Frans-Belgische propaganda; het is zo moeilijk voor wie de ondergrond en achtergrond van het gebeurende en verhaalde niet kent, om zich een oordeel te vormen, niet door vooroordeel beheerst, dat er groot gevaar dreigt voor het zich vastzetten in ons land van een stemming ten opzichte van de Vlaamse zaak, welke we voor de toekomstige verhouding tussen ons volk en de Vlamingen ten zeerste zouden betreuren.

Daarom veroorloven wij ons onze landgenoten te vragen, zich vooral te doordringen van dit elementaire feit, dat het streven van Waals-frankiljonse zijde, om deze oorlog, waarin België met Frankrijk aan één zijde staat, zich ten nutte te maken tot onderdrukking voorgoed, na 80-jarig pogen, van het Vlaamse wezen en leven, en België tot een

Latijnse Eenheidsstraat te maken (Maurice Maeterlinck e.a.), de Vlamingen in België zich doet gevoelen als het slachtoffers van een langzame wurging, waartegen zij zich, hoe dan ook, moeten weren.

Over de wijze, waarop dat verweer best geschiedt; over de vraag bv. of de “Raad van Vlaanderen”, die zich op 4 februari tot alle oorlogvoerende en onzijdige staten met zijn wensen en besluiten richtte, daarbij werkelijk uitdrukking gaf aan de wensen en inzichten der bewuste Vlamingen in het bezette gebied; of die Raad zich helder bewust is van de gevaren van zijn tactiek, dan wel door het uitlokken van de eindelijke verklaring van de Belgische regering ook namens de Entente reeds een succes te boeken heeft; zijn de meningen onder de Vlamingen zelf al te zeer verdeeld, en de tijdsomstandigheden te onzeker, om ons, als Noord-Nederlanders, er een oordeel over aan te matigen. Herhaaldelijk heeft de geschiedenis de bewijzen geleverd, dat een voorzichtige tactiek slaagde, maar even zovele, dat alleen door het alles op haren en snaren zetten, een langdurige tegenkanting gebroken kan worden. Het inroepen van buitenlandse hulp – gelijk in 1830 de Walen tegen Nederland deden – kan tot het doel leiden, maar ook een gevaar scheppen voor blijvende invloed, gelijk juist België van Franse zijde ondervonden heeft, tot nadeel van de Vlamingen. Voor de Vlaamse zaak als voor onze eigen zaak, is het zichzelf blijven, vrij van invloeden van buiten, eerste eis en ook de zogenaamde “activisten” willen, blijken hun leuze, niet anders; “Noch Frans, noch Duits, maar in Vlaams-België Vlaams”.

Het lijkt ons toe, dat voor ons, Nederlanders, tegenover deze geweldige crisis in het Vlaamse leven, die de oorlog gewekt heeft, alleen een houding past, die wordt ingegeven door de genegenheid, jegens verwanten, die wij in buitengewone moeilijkheden weten. Een genegenheid, die niet vluchtig en haastig oordeelt met de grote menigte, en die zich vooral ervan onthoudt te veroordelen, ook daar waar zij meent fouten te zien gebeuren, aan de ene kant of aan de

andere. Die waar nodig wil waarschuwen maar dit tevens doordrongen blijft van haar eigen levenswet, welke onderzoeken en begrijpen voor alles stelt, en steunt en helpt in de moeilijkheden van het leven. In dit crisismoment van zijn bestaan, waarin het bedreigd en ontwijd wordt, waarin de een het oproept tot alles dulden, de ander opwekt tot tijdig verweer; waarin de gevaren dreigen van links en rechts; waarin een fout van “doen of laten” de geweldigste toekomstgevolgen zou kunnen hebben, moet het Vlaamse volk zeker zijn dat wij, Noord-Nederlanders, die geen politieke invloed in België begeren, en wie veeleer een te geringe dan een te sterke bekommernis om de Vlaamse zaak moet worden verweten, het van ganser harte willen steunen in zijn rechtmatige strijd voor het behoud van eigen karakter en taal. De moeilijkheden van het Vlaamse volk, tegen verfransende en verduitsende pogingen, zijn voor een goed deel – hoewel dan in andere verhoudingen – ook de onze; en een gemeenschappelijk overleg, een hartelijk steunen in zijn streven zal op de duur ons eigen volkswezen evenzeer sterken als het Vlaamse.

Den Haag, maart 1917.

Marc Emants
J. A. Simons Mees
L. Simons